Published November 6, 2020

Klapalekiana, **56**: 157–161, 2020
ISSN 1210-6100

Doc. Ing. Milan Králíček, CSc. slaví v roce 2020 již 85. narozeniny

Associate Professor Ing. Milan Králíček, CSc. celebrates his 85th birthday in 2020

Milan se narodil 10. července 1935 v Brně, ale od skončení studia na brněnské Vysoké škole zemědělské v roce 1960 žije v Kyjově. O jeho životě je podrobně pojednáno v článcích k jeho 65. a 80. narozeninám (*Klapalekiana* 36: 195–199, 2000; 51: 261–263, 2015). V prvním z nich je také uvedena jeho kompletní bibliografie, ve druhém je doplněna o pozdější publikace. Zde jen můžeme připomenout, že v průběhu života Milan získal rozsáhlé znalosti zemědělské problematiky při svém působení v několika zemědělských provozech (Jednotné zemědělské družstvo v Kyjově, Zemědělský nákupní a zásobovací podnik v Hodoníně v letech 1960–1977 a Agrochemický podnik v Hodoníně v letech 1984–1987) a současně v oblasti ochrany přírody jako pracovník i vedoucí správy CHKO Bílé Karpaty v letech 1977–1984. Jako nadšený entomolog a milovník přírody se postupně dokonale seznámil nejen s přírodou jihovýchodní Moravy, ale také mnoha jiných částí Čech, Moravy i Slovenska, a velmi rychle se vypracoval v uznávanou vědeckou a tvůrčí osobnost. To všechno bohatě zúročil při svém následném působení na katedře ochrany rostlin Vysoké školy zemědělské v Brně (nynější Mendelova univerzita v Brně) v letech 1988–2000. Milan je navíc vynikající a poutavý vypravěč, což ve spojení s jeho rozsáhlými znalostmi představovalo ideální předpoklady pro práci vysokoškolského učitele. Na Mendelově univerzitě se v roce 1993 habilitoval a přednášel disciplíny s entomologickou náplní. Problematiku zemědělské entomologie a ochrany rostlin neprezentoval studentům zavedeným způsobem, ale v širších souvislostech zvláště se zřetelem na procesy v krajině a ochranu přírody. Svoje poznatky předával a předává také odborníkům na mnoha konferencích a seminářích i široké laické veřejnosti v množství popularizačních přednášek. Přednášky oživuje nejrůznějšími historkami, zajímavostmi a zážitky. Milane, snad nám promineš, když zde několik tvých historek nebo našich vlastních zážitků s tebou zveřejníme a možná poněkud subjektivně zkreslíme (tak jak si je pamatujeme).

Někdy koncem 90. let jsem (druhý z autorů příspěvku) Milana navštívil v jeho pracovně. Právě zkoušel. Řekl mně: „Sedni si, my budeme hned hotovi.“ Po několika otázkách mně bylo jasné, že zkoušená studentka je entomologií téměř nepolíbená a zjevně i pavouk je pro ni broukem. Načež se jí Milan zeptal: „Slečno, moc toho neznáte, tak mně aspoň řekněte, jak se pozná *Bittacus* od tiplice“. Když studentka jen vykulila oči a nevydala ani hlásku, svoji otázku důrazněji zopakoval. Slečně vyhrkly slzy, vstala a prohlásila: „Pane docente, nashledanou, já přijdu, až bude zkoušet někdo jiný“, a zmizela ve dveřích. Milan se na mě otočil a klidným hlasem pronesl: „Viděls? Neví, jak se pozná *Bittacus,* a ještě dělá scény.“

Koncem 80. let byl Milan jmenován členem přijímací komise uchazečů o studium. Přijímací zkouška se tehdy neobešla bez otázek z marxismu-leninismu, které pokládal přítomný zástupce tohoto tenkrát nezbytného pracoviště. Hned první z uchazečů dostal otázku, co je to imperialismus. Odpověděl, že je to poslední stadium kapitalismu, ale to zkoušejícímu nestačilo a opakovaně se ptal: „Ale jaké, soudruhu, jaké?“ Milan viděl, že adept o studium je bezradný, naklonil se k němu a nenápadně šeptal: „Zahnívající, zahnívajícíí“. Uchazeč zarputile zavrtěl

Obr. 1. Milan Králíček na konferenci o ochraně rostlin, Mendelova univerzita v Brně, září 2018. (Fotografie H. Šefrová).

hlavou a na Milana se nevraživě podíval. Načež si konečně zkoušející marxista sám odpověděl: „No přece zahnívající, soudruhu, zahnívající!“ Za odcházejícím smutným uchazečem se pak Milan otočil a za zády komise mu prsty naznačil známé gesto „kiš, kiš“. Poté se marxista obrátil k Milanovi a řekl: „Soudruhu, všiml jsem si, že Vy máte to CSc., já si to taky budu muset udělat.“ Na to se Milan zeptal: „A na čem?“ „No přece na imperialismu, soudruhu!“

Jindy měl Milan přednášku z entomologie. Bylo to počátkem podzimu, za teplého počasí a v posluchárně byla otevřená okna. Právě ve chvíli, kdy se dostal k řádu vážky a uváděl jejich charakteristické znaky, vletělo do místnosti šídlo modré (*Aeshna cyanea*), zakroužilo a sedlo si na lavici. Milan pohotově reagoval: „A teď se na ni můžeme podívat ve skutečnosti.“ Šídlo vzal opatrně do ruky, ukázal všem studentům a posadil zpátky. Poté se vzneslo a stejným oknem zase odletělo. Studenti delší dobu seděli jako opaření a někteří se ptali, jak to udělal. Milan jen dodal: „To jsem s ním měl samozřejmě domluvené“.

Obr. 2. Lepidopterologická exkurze společně s G. Elsnerem, Zázmoníky u Bořetic, květen 2016. (Fotografie J. Liška).

Milan byl chytat v noci na světlo a do ucha mu vletěl motýl. To se lepidopterologům občas stává, ale motýl obvykle sám vyletí nebo jde vytáhnout pinzetou. Tentokrát se přilepil na bubínek a ven nešel. Nebylo to nic příjemného a Milan musel ještě v noci navštívit pohotovost. Lékař, který měl službu, byl náhodou zrovna psychiatr. Zeptal se Milana: „Pane, co Vás sem přivedlo?“ Milan odpověděl: „Pane doktore, mně vletěl do ucha motýl.“ A doktor na to: „Do ucha, do ucha? A jste přesvědčen, že tam skutečně je? No, nic se neděje, my si Vás u nás pár dní necháme, odpočinete si a zase bude všechno v pořádku.“

Nedávno šel Milan nakoupit a v obchodním centru ho oslovila paní, že provádí anketu a jestli mu může položit pár otázek. Milan souhlasil, odpověděl a paní mu oznámila, že tím vyhrál účast na prezentaci fyzikálních léčebných pomůcek. Takovou věc si samozřejmě nemohl nechat ujít a na prezentaci se dostavil. Po příchodu si rychle prohlédl nabízené „zdravotnické“ prostředky. Po úvodním vystoupení organizátora akce, ve kterém byly nabízené pomůcky vychváleny, se představil a přihlásil o slovo. Sám tuto historku vykládá takto: „Seznámil jsem přítomné, většinou starší občany, o co jde, dal jsem jim stručnou přednášku o vlnových délkách světla, o jejich účincích, až jsem se dostal k tomu, že nabízené výbojky jsou obyčejné žárovky bez jakéhokoli vlivu na zdravotní stav, a ještě jsem chtěl říct, že je to celé švindl. Ale než jsem to stihl, objevili se tři velcí chlapi a nevybíravě mě vytlačili ze sálu. Ale společně se mnou se ze sálu rychle vytráceli i pozvaní důchodci.“ Za několik dní byl Milan opět ve městě a znovu byl osloven tentokrát neznámým pánem s nabídkou účasti na prezentaci zdravotních

Obr. 3. Nesytka ochmetová (*Synanthedon loranthi*), kterou Milan Králíček objevil jako nový druh v okolí Hodonína v roce 1965. (Fotografie Z. Laštůvka).

pomůcek. Než stačil odpovědět, dotyčný se mu podíval do tváře a zamumlal: „Ježíšmarjá, pan Králíček“ a byl pryč.

K zajímavým objevům kromě připravenosti často přispěje náhoda. K Milanovým nejoblíbenějším čeledím patří bezesporu nesytkovití (Sesiidae), při jejichž studiu získal řadu pozoruhodných poznatků včetně objevů nových druhů. Během zimy roku 1965 si s manželkou vyrazili na běžkách do okolí Hodonínských rybníků. Na hrázi jednoho z nich byly pokácené mohutné duby, poměrně silně napadené ochmetem. To Milanovi nedalo, sundal běžky a za normálních okolností nedostupné rostliny ochmetu začal zkoumat. Na některých z nich si všiml drobných poškození a hromádek trusu, vyhazovaného ze dřeva. Několik palic ochmetů uřezal a odvezl domů. Za pár týdnů se z nich k jeho překvapení vylíhlo několik

jedinců neznámého druhu nesytky. V následujícím roce ji popsal pod názvem *Aegeria loranthi* (dnes uváděna obvykle v kombinaci *Synanthedon loranthi*) a současně zjistil, že se vyvíjí také ve jmelí. Objev poměrně nápadného druhu vyvolal u nás i v zahraničí pozornost a podrobný výzkum ve více evropských zemích odhalil, že jde o široce rozšířený druh téměř všude, kde se vyskytuje jmelí nebo ochmet – ale jen výjimečně sletuje dolů z korun stromů. Dokonce když v 90. letech Dr. Priesner z institutu Maxe Plancka v Seewiesen syntetizoval sexuální feromon tohoto druhu, byly jeho počáteční testy v terénu z nejasného důvodu zcela neúspěšné. Teprve když entomology napadlo vyzdvihnout feromonové lapáčky do korun dubů (testy probíhaly v Porýní), byly během krátké doby zcela zaplněny přilákanými samci (viz obr. 3).

Milane, přejeme ti nadále jasnou mysl, smysl pro humor, schopnost předávat své poznatky i zážitky a samozřejmě i dobrý zrak a pevnou ruku, což je pro preparaci hmyzu nezbytné.

Hana ŠEFROVÁ & Zdeněk LAŠTŮVKA,
Agronomická fakulta, Mendelova univerzita, Brno